

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.
Katedra obchodního práva
PF UK

Posudek k diplomové práci Kryštofa Mandíka na téma
„Smluvní autonomie při konstrukci druhů akcií a její limity“

Rozsah práce: 54 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 17. března 2020

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant zvolil vysoce aktuální téma, jež nastolila teprve nová civilní úprava a s níž se stále pojí nespočet výkladových sporů i nejasností. Na aktuálnosti mu přidává vývoj odborné diskuse a v poslední době i judikatury, především však velká novela zákona o obchodních korporacích, jež nabude účinnosti počátkem příštího roku. Je potřebné a užitečné téma průběžně zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako poměrně náročné. Odborné prameny je dosud komplexně nerozebírají a jejich dílčí závěry se rozcházejí v řešení byť jen v základních východiskách. Mnozí autoři ostatně průběžně procházejí názorovým vývojem, a tak není vždy snadné zorientovat se i jen v aktuální faktografii. Kvalitní zpracování tématu si navíc žádá dobrou orientaci ve složitých otázkách obecnějšího rázu, například v míře dispozitivní korporativní, resp. specificky akciového práva či ve stěžejních (a často nepsaných) zásadách, které je ovládají. K tomu přistupuje potřeba citlivé reflexe aktuální judikatury, resp. často jen zcela útržkovitých (a zdánlivě okrajových) zmínek v ní.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomant si vytkl cíl komplexně vysvětlit problematiku druhů akcií a limitace smluvní autonomie při jejich tvorbě. Tohoto cíle snad ještě dosahuje, i když na řadě míst mu zůstává leccos dlužen (konkrétně viz níže).

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předložené práce je evidentní. Nepochybuji o tom, že dílo je výsledkem diplomantovy samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce je vystavěna přehledně a logicky. Úvod nastiňuje cíle a představuje jednotlivé části diplomantovy práce, závěr rekapituluje jeho hlavní zjištění. Vlastní práci diplomant člení do tří kapitol – od obecnějších úvah nad pojmy cenného papíru a akcie (kapitola 1) pokračuje k těžišti práce, tj. analýze pojmu i zákonem výslovně předvídaných druhů akcií či jejich specifik i limitů pro jejich tvorbu (kapitola 2), aby se následně zvlášť věnoval změnám, jež přináší velká novela zákona o obchodních korporacích (kapitola 3). Dílčí pochybnost mám snad jen nad přínosem obecné kapitoly 1. Diplomant v ní nevymezuje nic natolik zásadního, bez čeho by se zbylé kapitoly neobešly. Kdyby ji do práce nezařadil, dle mého by se to v ní nijak neprojevovalo.

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Přehled použité literatury zahrnuje stěžejní tuzemské zdroje vážící se k tématu práce z poslední doby. I jejich výčet však mohl (a dle mého měl) být širší. Pomíjí například stěžejní stať Dr. Šuka nad kogentností a dispozitivitou korporativního práva, ale také jeho společný příspěvek s prof. Dědičem, který se věnuje příplatkům do vlastního kapitálu a mezi jinými také otázce, zda by s akcií bylo možno ve stanovách spojit takovou povinnost, případně za jakých předpokladů. Ocením, jestliže diplomant závěry těchto statí představí alespoň během ústní obhajoby a uvede, zda a do jaké míry případně podporují či vyvracejí jeho názory prezentované v práci. Podobně v práci postrádám jakoukoliv reflexi zahraniční literatury. Přinejmenším argumentačně (například právě zásadami, na kterých stojí akciové právo) se přitom nabízela k využití. Důslednější mohla být i diplomantova práce s aktuální judikaturou. Povšiml si diplomant kupříkladu, že v jednom stěžejním loňském rozhodnutí (nyní již i sbírkovém) se Nejvyšší soud vyjádřil k přípustnosti akcií bez podílu na zisku? Uvítám, jestliže informaci o něm diplomant doplní alespoň v průběhu ústní obhajoby. Z formálního hlediska také upozorňuji na dílčí chybu v abecedním řazení použitých děl.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka diplomantovy analýzy kolísá. Diplomant poměrně věrně mapuje existující názorové rozdíly na stěžejní otázky vážící se k tématu jeho práce a snaží se k nim zaujímat vlastní postoj. Zdá se mi nicméně, že u mnohých se nakonec spokojí spíše s obecným konstatováním, jež blíže nevysvětluje ani neargumentuje. Nejsm si ostatně jist, k jakému pojetí druhu akcie se vlastně de lege lata přiklání. Nevysvětluje ani princip reference, ani princip odchylky, natož který převažuje a jakými texty (včetně Nejvyššího soudu) to lze doložit. Bude-li například se všemi akciemi ve společnosti spojeno právo na pevný podíl na zisku, půjde o kmenové akcie, nebo akcie jiného druhu? Jaký to bude mít praktický význam? A co kdyby omezená převoditelnost byla spojena jen s některými akciemi, zatímco zbylé šlo převádět neomezeně – jednalo by dle názoru diplomanta o akcie téhož druhu, tedy v obou případech kmenové? Proč? Na několika místech diplomant přípustnost odchylky (například úbytku práv) argumentuje souhlasem všech zakladatelů, resp. každého nabyvatele, který k takové úpravě ve stanovách vědomě přistupuje při nabytí akcií. Jak by však řešil, kdyby se takový úbytek do stanov dostal teprve následnou změnou, prosazenou nikoliv konsenzuálně, nýbrž většinově, tedy případně proti vůli i nikoliv nevýznamného počtu dotčených akcionářů? Byla by taková odchylka dle diplomanta i potom přípustná? Na několika místech práce diplomant prohlašuje za nezadatelné akcionářovo právo na vysvětlení. Současně ale připouští akcii zcela zbavit hlasovacího práva. K čemu tedy právo na vysvětlení, když akcionář o dané záležitosti beztoho nemůže hlasovat? Uvědomuje si diplomant souvislost? Z jakého vychází účelu práva na vysvětlení? Ocením, jestliže diplomant své úvahy rozvede či doplní alespoň v průběhu ústní obhajoby.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce mám za vyhovující.

G. Jazyková a stylistická úroveň

V práci jsem zaznamenal řadu chyb a překlepů. Evidentně před odevzdáním neprošla pečlivou jazykovou korekturou.

4. Případná další vyjádření k práci

V práci jsem narazil na několik věcných nepřesností či nesprávností. Na str. 6 nerozumím zmínku o oznamovací povinnosti dle § 122 ZPKT ve vztahu k investičním akciím. Sporná je ostatně úvaha, že taková povinnost je spojena se „zvláštními druhy akcií“. Vlastníci kmenových akcií by tedy oznamovací povinnosti nepodléhali? Jak by to bylo s vlastníky akcií bez hlasovacích práv, tedy nepochybně zvláštního druhu akcií? Na str. 9 diplomant tvrdí, že převoditelnost zaknihované akcie na jméno by se „mohla teoreticky omezit“. Na str. 17 lze obecně říci, že bilanční test v § 350 ZOK dopadá vždy též na rozdělování jiných vlastních zdrojů. Na str. 19 diplomant uvádí, že zákon o investičních společnostech a investičních fondech výslovně připouští odejmout z investiční akcie hlasovací právo, které obživne při odděleném hlasování (aniž upřesňuje, o jakém stavu právní úpravy pojednává). Na str. 34 vylučuje, aby právo odkupu (případně) zakotvené stanovami založilo (de lege lata) zvláštní druh akcie. Na téže a následující straně jsou nesprávné diplomantovy závěry o pravém obsahu požadavku unijního práva ve vztahu k pětileté lhůtě při nabývání vlastních akcií. Krom toho, že diplomant cituje neaktuální směrnici, pomíjí její další jazykové verze (včetně ustáleného výkladu v ostatních členských státech), ze kterých se jasně podává opačné řešení, než jaké proponují doc. Štenglová a doc. Havel v odkazovaném díle a které nekriticky přejímá diplomant. Viz ostatně vývoj transponujícího pravidla v obchodním zákoníku, ale také znění slovenské, které diplomant cituje. „Doba, na ktorú sa povolenie udeľuje“ rozhodně neznamená totéž co „Doba, na ktorou může společnost akcie nabýt“. Ve vztahu k bytovým akciím (str. 36 a 37) diplomant přehlíží výslovnou úpravu bezúplatných plnění společníkům / akcionářům, kterou přináší velká novela zákona o obchodních korporacích. Pochybuji rovněž o správnosti teze na str. 40, dle níž „Akcionář proto nebude moci vykonat své zvláštní právo, pokud by tím poškodil zájmy společnosti.“ Ve výčtu bych mohl pokračovat, pro účely tohoto posudku to však již nepokládám za nezbytné. Uvítám, jestliže diplomant uváděná tvrzení upřesní či uvede na pravou míru v průběhu ústní obhajoby.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Viz výše ad 3.D. a E. a 4. Navíc bych ocenil, kdyby se diplomant vypořádal s otázkou, zda by dle nyní platného stavu právní úpravy bylo přípustné (resp. za jakých předpokladů), aby stanovy upravily volbu a odvolání člena voleného orgánu společnosti (například představenstva) tak, že působnost k nim by sice ponechaly valné hromadě, když by se však o volbě či odvolání tohoto člena na valné hromadě hlasovalo, náležela by hlasovací práva jediné vlastníku určité akcie a zbylým vůbec (volbu i odvolání by tedy prosadil svou vůlí, resp. svými hlasy, právě tento akcionář, třebaže skrze usnesení valné hromady, na jehož přijímání by se jako jediný mohl podílet).

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Vzhledem k náročnosti tématu i upřímné snaze diplomanta se s ním vypořádat práci hodnotím jako způsobilou obhajoby. Výsledné hodnocení ponechávám závislým na průběhu této obhajoby, předběžně nicméně práci (s poukazem na uváděné výhrady) navrhuji hodnotit stupněm dobře.

V Praze dne 23. dubna 2020

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.